

Ochrana vojsk proti zbraním hromadného ničení

Kolektiv operačního oddělení OS/GS

Ochrana vojsk proti zbraním hromadného ničení je jedním z nejdůležitějších opatření bojového (operačního) zabezpečení. Na účinnosti této ochrany bude mnohdy záviset i úspěch v boji (operaci).

Ochrana vojsk proti ZHN nepříteli je celý komplex opatření, na kterém se podílí hlavně chemické, ženijní a vševojskové jednotky, a důležitou součástí je i zdravotnické, materiální a technické zabezpečení. Ke komplexnímu řešení otázky ochrany je třeba úzká součinnost všech odborných náčelníků za jednotného usměrňování a vedení. A to se týká nejen práce štábů při organizaci vlastních opatření ochrany na cvičení, ale i jejich práce při výcviku vojsk v těchto otázkách.

Jednu z příčin nedostatků vidíme ve slabší součinnosti odborných náčelníků s vševojskovými veliteli a štáby a často také v jejich malé důraznosti a náročnosti při prosazování odborných hledisek ve výcviku vojsk. Kontroly ve vojskách např. ukázaly, že ne vždy odborní náčelníci se cítí plně odpovědní za stav přípravy vojsk v OPZHN v otázkách své odbornosti, ale zužují tuto pouze na jednotky a útvary jim přímo podřízené (odborné). Příčina je podle našeho názoru v tom, že při rozpracování a přípravě cvičení byla až donedávna otázka ochrany vojsk proti zbraním hromadného ničení zařazována na jedno z posledních míst a její řešení spočívalo ve zpracování písemného nařízení pro ochranu. V praxi to potom vypadá tak, že pod časovou tísní se otázky ochrany rozebírají pouze teoreticky anebo se úplně vynechají. Proto vyšel rozkaz ministra národní obrany k procvičování otázek ochrany na všech taktických cvičeních. Pravidelně se hodnotí výsledky taktického cvičení i podle toho, jak byla organizována a prakticky zvládnuta otázka ochrany vojsk proti zbraním hromadného ničení nepříteli.

Na těchto cvičeních byla těmto otázkám věnována daleko větší pozornost a i když se objevovaly další nedostatky, je vidět, že otázky ochrany vojsk proti zbraním hromadného ničení byly již pozvednuty na vyšší úroveň.

Ve štábech máme dnes celou řadu dobře teoreticky připravených důstojníků, kteří jsou schopni i v praxi zvládnout celou problematiku. Musíme jim však k tomu dát možnost.

*

Dříve než rozebereme opatření, která v sobě zahrnuje ochrana vojsk proti zbraním hromadného ničení, chceme se zmínit o povinnosti, **komu přísluší řešit otázky ochrany vojsk proti zbraním hromadného ničení.**

Vyskytovaly se a dokonce v praxi se ověřovaly různé názory na to, komu přísluší řešit otázku ochrany vojsk proti zbraním hromadného ničení. Tak např. se uvažovalo o tom, zda by odpovědnost za plánování veškerých opatření ochrany vojsk proti zbraním hromadného ničení a jejich dovádění do vykonavatelů nemělo zabezpečovat chemické vojsko tzn. chemičtí náčelníci. Vycházelo se z toho, že ochrana vojsk proti zbraním hromadného ničení obsahuje nejvíce opatření, týkajících se přímo chemického vojska a proto, aby se zabránilo zbytečnému zdvojení a roztržistosti, uvažovalo se o předání celé problematiky do kompetence

VCHV (CHN). Nařízení pro ochranu vojsk proti zbraním hromadného ničení obsahuje kromě jiného i údaje o chemickém a radiačním průzkumu, které se znovu objevují v odborném nařízení chemického náčelníka. Obdobně tomu bylo, i když v menší míře i u ostatních odborných náčelníků, jako např. u náčelníka týlu, železničního náčelníka, zástupce pro technické věci, atd. Proto byla snaha vydávat jedno nařízení, ve kterém by byla obsažena všechna nejdůležitější opatření všech druhů vojsk a služeb. Praxe však ukázala, že je nemyslitelné, aby chemičtí náčelníci řešili v komplexu celou problematiku ochrany vojsk proti zbraním hromadného ničení a že **jediným řídicím a koordinujícím orgánem i v této otázce musí být vševojskové operační oddělení.**

Nařízení pro ochranu proti zbraním hromadného ničení má obsahovat konkrétní opatření týkající se zabezpečení vojsk, bojové techniky a různého materiálu před účinky zbraní hromadného ničení, při čemž jednotlivá opatření musí být prostorově a časově vzájemně sladěna a musí odpovídat zámyslu operace a rozhodnutí velitele.

A kdo jiný, než vševojskový štáb, může celou práci řídit a koordinovat. Tato řídicí a koordinující úloha není pouze v přípravném období (v období plánování). V daleko větší míře se musí projevit v boji (operaci), kdy se jednotlivá opatření uvádějí v život a jejich reálnost se prověřuje v praxi.

Během boje (operace) je vševojskový štáb nejdříve a komplexně informován o stavu u vojsk a může tak s přehledem a s minimální časovou ztrátou řešit vzniklou situaci po napadení vlastních vojsk nepřátelskými zbraněmi hromadného ničení.

*

V dalším chceme ukázat, jak si představujeme **činnost štábu v období plánování opatření ochrany vojsk proti zbraním hromadného ničení a při jejich uskutečňování v praxi.**

Cílem ochrany vojsk proti zbraním hromadného ničení jsou taková opatření, která mají uchovat maximální bojeschopnost vojsk za hromadného použití zbraní hromadného ničení nepřítelem nebo co nejvíce zeslabit jejich účinky. Zkušenosti ukazují, že se často plánují opatření pouze k ochraně před napadením jadernými údery nepřítele. Je známo, že západní imperialisté hodlají používat i chemických a biologických prostředků.

Ochrana vojsk proti zbraním hromadného ničení musí tudíž zahrnovat opatření k ochraně proti jaderným, chemickým i biologickým zbraním.

Plánovat a uskutečňovat v praxi všechna opatření ochrany nemůže pouze vševojskový štáb, ale musí se na nich podílet všichni odborníci za řízení operačního oddělení.

Mnozí důstojníci pod pojmem ochrana vojsk proti zbraním hromadného ničení nepřítele vidí pouze pasivní opatření ochrany, tj. po použití jaderných zbraní nepřítelem.

Hlavní důraz je nutné klást především na aktivní opatření, tj. taková, která buď zamezí nepříteli v úderu a nebo jej v maximálně možné míře oslabí. K takovým opatřením počítáme především průzkum a ničení nepřátelských prostředků jaderného napadení všemi prostředky ihned po jejich zjištění, protiatomový manévr vlastních vojsk, správné jejich rozmístování, maskování atd. Aktivními opatřeními se podstatně ovlivní rozsah a způsob pasivních opatření. Likvidace a od-

straňování následků nepřátelského napadení je opatřením, které nemá bezprostřední vliv na okamžitou bojeschopnost našich vojsk. Ten mají jen aktivní opatření.

Otázky ničení zbraní hromadného ničení nepřítele nebudeme zvlášť probírat, poněvadž o tom byla již na stránkách vojenského tisku hodně psáno a otázka je jasná.

Protiatomový manévř není však podle našeho názoru ještě všude správně chápán. Vojskům jsou správně vyznačovány záložní prostory rozmístění. Vojska jsou však do těchto prostorů vyváděna až po úderu nepřítele, což podle našeho názoru není správné. Tyto prostory není možno využívat pouze jako prostory pro vyvedení vojsk k odstraňování následků napadení. To není protiatomový manévř. Určením záložních prostorů pro protiatomový manévř není úkol splněn. Správné je plánovat nepřetržité střídání vojsk především v období, kdy je možné očekávat jaderné úderu na vlastní vojska. Cvičení dokazují, že v plánu operace (v rozhodnutí velitele) jsou záložní prostory určeny a někdy i protiatomový manévř zplánován. Rozkazy však velitelům útvarů k manévru se nevzdávají a celý plán protiatomového manévru zůstává prakticky pouze na papíře.

Nepřítel bude hledat v naší sestavě nejzranitelnější místa a tam bude volit epicentra pro své úderu. Toto je mu třeba maximálně znesnadnit. Nikde není stanoveno, jak velká jednotka se má najednou přemístit (útvary, svazek). To je třeba řešit vždy podle konkrétní situace a protiatomový manévř provádět již v rámci praporů (oddílů) zejména v době, kdy nepřítel zesiluje průzkum (upřesňuje epicentra úderů). Jedině tak můžeme nepřítele dezorientovat o skutečném rozmístění našich vojsk a maximálně zeslabit účinky jeho úderů.

Nemalou úlohu bude mít budování klamných prostorů rozmístění našich vojsk. Tyto prostory přizpůsobíme tak, aby se podobaly skutečným prostorům, tzn. rozmístit v nich věrné makety bojové techniky, několik rádiových stanic, vybudovat náznaky okopů a úkrytů pro živou sílu a bojovou techniku, apod. S těmito opatřeními musíme počítat, nechceme-li vystavovat vojska a techniku zbytečným ztrátám. Je jisté, že i těmito „aktivními opatřeními“ nezabráníme, aby nepřítel provedl na nás jaderný úder. A proto je třeba plánovat a připravovat i všechna „pasivní opatření“ ochrany vojsk proti zbraním hromadného ničení nepřítele. Všechna opatření ochrany vojsk musíme reálně zplánovat a vzájemně sladit tak, aby následky nepřátelského úderu byly co nejrychleji a organizovaně likvidovány a obnovena bojeschopnost vojsk.

Práci velitelů a štábů k ochraně vojsk proti zbraním hromadného ničení nepřítele obdobně jako jejich ostatní činnost můžeme rozdělit do dvou období:

- a) přípravného;
- b) v boji (operaci).
- a) **V přípravném období**

Hlavním podkladem pro plánování ochrany vojsk proti zbraním hromadného ničení je rozhodnutí velitele a nařízení staršího náčelníka pro ochranu vojsk proti zbraním hromadného ničení a pokyny velitele (NŠ) pro organizaci ochrany. Z těchto dokumentů se štáb doví, kde položit hlavní úsilí ochrany (na která vojska), jak organizovat chemický a radiační průzkum a jaké prostředky a síly k tomu vyčlenit, jak odstraňovat následky napadení a čím, co udělá v náš prospěch starší náčelník. Kromě toho se štáb doví celou řadu jiných údajů neméně důležitých pro

správné zplánování všech opatření k ochraně vojsk proti zbraním hromadného ničení nepřítele.

Velitel (NŠ) má v pokynech konkrétně stanovit:

- na které útvary (prostory) položit hlavní důraz;
- kde položit hlavní úsilí chemického, radioaktivního a biologického průzkumu;
- jaké prostředky a síly vyčlenit k průzkumu;
- jaké prostředky a síly vyčlenit do zachraňovacích a uvolňovacích odřadů;
- jak provádět zdravotnické odsuny a odsuny bojové techniky a materiálu;
- jakým způsobem doplňovat a vyměňovat poškozený materiál;
- jak organizovat protiatomový manévry.

Na základě těchto pokynů přistupuje štáb k vlastnímu plánování. Je důležité, aby na složkách (odděleních) štábu, které se podílejí na plánování ochrany (chemické oddělení, ženijní, technické, týlové, spojovací, průzkumné) byli vyčleněni důstojníci, kteří kromě jiných úkolů se podílejí na plánování opatření k ochraně vojsk za složku (oddělení).

Je výhodné, aby ihned po rozhodnutí velitele se určení důstojníci jednotlivých složek (oddělení) shromáždili na operačním oddělení, kde náčelníci operačního oddělení (nebo jím určený důstojník oddělení) je seznámí s hlavními úkoly ochrany, s opatřeními k ochraně vojsk po stránce vševojskové jako je např. složení a síla vševojskové jednotky, která se vyčleňuje pro zachraňovací a uvolňovací odřady, s nejnebezpečnějšími prostory z hlediska možného použití zbraní hromadného ničení nepřítelem a na konec je seznámí s časovým plánem jednotlivých úkolů ochrany vojsk proti zbraním hromadného ničení nepřítele a stanoví, jaké otázky si každý za svou složku (oddělení) má připravit (promyslet) do nařízení pro ochranu proti zbraním hromadného ničení nepřítele a kdy svůj příspěvek přinést. Tato informace je zvláště důležitá a v praxi se osvědčila. Bývá totiž často zvykem, že od odborných náčelníků se požaduje ihned jejich řešení k dané situaci, aniž by předtím byli seznámeni s vševojskovým rozhodnutím a celkovou situací na frontě. Je pochopitelné, že taková řešení odborných náčelníků i při jejich nejlepší vůli nemohou být řádně promyšlena a trpí povrchností, často i šablonovitostí a jejich vliv se potom může záporně projevit v praxi.

Povinnosti jednotlivých složek štábu při plánování opatření k ochraně vojsk proti zbraním hromadného ničení nepřítele

Operační oddělení má:

- v součinnosti se zpravodajskou správou (oddělením) a chemickou skupinou (oddělením) vyhodnotit nejpravděpodobnější prostory použití prostředků hromadného ničení nepřítelem;
- zplánovat a připravit několik variant protiatomového manévru;
- na základě rozhodnutí velitele a předpokládaného použití zbraní hromadného ničení nepřítelem naznačit variantu, který velitel a v jaké situaci vyčlení vševojskovou jednotku pro zachraňovací a uvolňovací odřady;
- určit prostory vyvedení vojsk pro případ jejich napadení nepřítelem;
- stanovit způsob přehrazování mezer v bojové (operační) sestavě vojsk, vzniklých jadernými údery nepřítele;

- navrhnout způsob nahrazování postižených (boje neschopných) vojsk novými silami;
 - stanovit osy přesunu pro zachraňovací a uvolňovací odřady;
 - určit signály a způsob spojení se zachraňovacím a uvolňovacím odřadem;
 - navrhnout způsob částečné a úplné hygienické očisty osob a dezaktivaci bojové techniky a materiálu;
 - navrhnout možné využití civilních zdrojů k likvidaci následků napadení.
- Kromě toho se operační oddělení podílí na sladování všech opatření, navrhovaných odbornými náčelníky.

Chemický náčelník

- podílí se na vyhodnocování prostoru z hlediska možného použití zbraní hromadného ničení nepřítelem především jeho chemických zbraní;
- navrhuje organizaci a způsoby chemického a radiačního průzkumu a určuje prostředky a síly k jeho provádění;
- určí složení chemického průzkumu pro zachraňovací a uvolňovací odřady;
- stanoví složení a prostory rozmístění chemických záloh a jejich použití v různých situacích jaderného napadení nepřítelem;
- navrhuje způsob dozimetrické kontroly vojsk;
- v součinnosti s náčelníkem týlu navrhuje místa shromažďování zamořené výstroje a její výměnu;
- plánuje pomoc chemických jednotek při úplné hygienické očištění osob a dezaktivaci bojové techniky a materiálu vševojskovým útvarům (svazkům);
- určí způsob výměny a doplňování chemického materiálu.

Ženíjný náčelník

- určí rozsah a stupeň ženíjního budování zařízení pro kolektivní ochranu živé síly a bojové techniky;
- určí složení ženíjní jednotky a druh ženíjní techniky a materiálu pro záchranný a uvolňovací odřad;
- stanoví složení a místa rozmístění ženíjních záloh a jejich použití v různých situacích jaderného napadení nepřítelem;
- navrhuje použití POZ k přehrazení mezer v sestavě vojsk, vzniklých jadernými údery nepřítelem;
- provádí průzkum vodních zdrojů vhodných k hygienické očištění osob a dezaktivaci bojové techniky a materiálu.

Náčelník týlu

- určí výši, prostor rozmístění a osu přesunu pohyblivé zálohy materiálu;
- určí prostor rozmístění zdravotnických etap a způsoby odsunů raněných na tyto etapy;
- provádí průzkum civilních zdravotnických a jiných hygienických zařízení a navrhuje způsob jejich využití;
- určuje cesty odsunů na zdravotnické etapy;
- určuje způsob doplňování a výměnu poškozeného nebo zničeného materiálu a proviantu;

— navrhuje složení zdravotnického jádra pro zachraňovací a uvolňovací odřad.

Z ostatních oddělení např. **technické oddělení** (ZVT) navrhuje způsoby shromažďování a odsuny poškozené bojové techniky a její opravu; spojovací oddělení stanoví např. výši a druh spojovacích prostředků, určených do záloh pro případ vyřazení určitého množství těchto prostředků jadernými zbraněmi nepřítele, navrhuje způsoby spojení se záchranným a uvolňovacím odřadem; **oddělení průzkumu** se podílí na vyhodnocování nejnebezpečnějších prostorů z hlediska možného použití zbraní hromadného ničení nepřítele a navrhuje formy a způsoby průzkumu ke zjištění těchto prostředků.

Po důkladném rozpracování výše uvedených otázek dostaví se opět jednotliví funkcionáři druhů vojsk a služeb na operační oddělení v pořadí jak stanoví NŠ (NOO) a společně sladí všechna navrhovaná opatření v intencích rozhodnutí velitele. Náčelník operačního oddělení zakresluje nejdůležitější opatření do své pracovní mapy (jako např. varianty záchranného a uvolňovacího odřadu, rozmístění a předpokádaného použití záloh, prostory pro vyvedení vojsk, odsunové cesty na zdravotnické etapy, shromaždiště porouchaných vozidel, shromaždiště poškozené a zamožené výstroje a výzbroje atd.). Po podrobném projednání a sladění všech výše uvedených otázek zpracují (upřesní) jednotliví důstojníci druhů vojsk své příspěvky pro bojové nařízení pro ochranu proti zbraním hromadného ničení nepřítele a zakreslí si schválená opatření na svou pracovní mapu. Náčelník operačního oddělení nebo jeho zástupce patřičně upraví a zformuje jednotlivé body bojového nařízení a po zhotovení čístopisu jej předloží ke schválení náčelníkovi štábu. Po jeho schválení se podřízeným velitelům zhotoví výpisy, kde se dotýčný velitel doví konkrétní předem dohovořené a sladěné úkoly pro organizování ochrany vojsk proti zbraním hromadného ničení nepřítele.

Podle uvedených zásad a poznatků mělo by bojové nařízení pro ochranu vojsk proti zbraním hromadného ničení nepřítele obsahovat:

1. Možnosti použití zbraní hromadného ničení nepřítele a vymezení nejpravděpodobnějších prostorů napadení.

2. Jak vzhledem k těmto možnostem a prostorům plánovat a provádět protiatomový manévr vojsk a maskování.

3. Kde položit hlavní úsilí chemického, radiačního a biologického průzkumu a vyčleněné síly a prostředky pro tyto úkoly (konkretizovat pro každý útvar, svazek zvlášť).

4. Způsoby odstraňování následků napadení. Vyčlenění a složení záchranných a uvolňovacích odřadů a určených prostorů vyvedení vojsk k odstraňování následků napadení. Způsob velení a spojení se záchranným a uvolňovacím odřadem.

5. Způsoby přehrazení mezer v sestavě vojsk po jaderných úderech nepřítele a nahrazování boje neschopných vojsk novými silami ze záloh.

6. Kdy a jak provádět částečnou a úplnou hygienickou očistu osob a dezaktivaci bojové techniky a materiálu.

7. Organizace a rozmístění zdravotnických etap a způsob odsunu raněných. Určení odsunových komunikací.

8. Organizace a rozmístění shromaždišť poškozené bojové techniky a způsob jejího odsunu do týlu.

9. Ženíjní budování kolektivních ochranných opatření pro vojska a úkrytů pro bojovou techniku.

10. Rozmístění a způsoby použití záloh (chemické zálohy, ženíjní zálohy, pohyblivé zálohy materiálu a zálohy spojovacích prostředků).

11. Opatření staršího náčelníka ve prospěch podřízeného jako např.:

— určení čáry (prostoru, směru), kde je prováděn chemický radiační a biologický průzkum silami a prostředky staršího náčelníka;

— plánované zásady záloh staršího náčelníka ve prospěch podřízeného atd.

12. Určení signálu ke shromáždění a zasazení záchranného a uvolňovacího odřadu.

13. Hlášení:

— o zjištění příprav nepřítele k napadení;

— o jaderném napadení nepřítele;

— o průběhu likvidačních prací;

— souhrnné denní hlášení o celkové atomové situaci u útvaru (svazek).

Z tohoto nařízení se zhotovují pro všechny podřízené jednotky výpisy, které mají obsahovat:

— určení nebezpečných prostorů pro daný útvar (svazek);

— opatření, která provádí v jeho prospěch starší náčelník;

— úkoly, které se předpokládá, že bude plnit uvedený útvar (svazek) druh vojska sám svými prostředky a silami;

— úkoly protiatomového manévru a maskování.

Jak již bylo v úvodu vzpomenuto, je třeba zahrnout do celého komplexu ochrany vojsk proti zbraním hromadného ničení i aktivní opatření k ničení prostředků hromadného napadení nepřítele. Zkušenosti ukazují, že tato část činnosti štábů a vojsk jakožto jedna z nejdůležitějších v soudobém boji (operaci) je velmi složitá a rozsáhlá a proto se v současné době řeší samostatně pod pojmem plánování a vedení boje se zbraněmi hromadného ničení nepřítele.

Několik poznámek k určování záchranných a uvolňovacích odřadů

V tomto směru se dopouštíme řady chyb, především šablonovitosti. Je např. zvykem vyčleňovat do záchranného a uvolňovacího odřadu jednoznačně jednotku z druhosledového útvaru (svazku). Jsme toho názoru, že tento způsob je v některých situacích nesprávný a nereálný. Má za to, že není správné konkrétně předem určovat, kterou jednotku vyčleňovat do záchranného a uvolňovacího odřadu např. divize. Nemůžeme přece nikdy přesně vědět, který náš útvar bude jaderným úderem nebo jiným prostředkem nepřítele zasažen a proto není správné již předem určit konkrétní jednotku, která bude vytvářet záchranný a uvolňovací odřad. Může se totiž stát, že právě jednotka, která byla předurčena do záchranného a uvolňovacího odřadu, bude nepřítelem vyřazena z další bojové činnosti. Proto se domníváme, že bude lépe tento bod nařízení formulovat asi takto: velitelé motostřeleckých pluků „divizí“ být připraveni na daný signál vyčlenit do záchranného uvolňovacího odřadu jednotku o potřebné síle a prostředcích. Podle vzniklé situace se potom určí přímo jednotka, která bude tvořit záchranný uvolňovací odřad a stanoví se velitel tohoto odřadu. Tím si předem zajistíme, že vši-

chní velitelé budou připraveni i k plnění úkolu v záchranném a uvolňovacím odřadu. Může také nastat např. situace, že nebude zapotřebí vůbec vyčleňovat záchranný a uvolňovací odřad anebo zase postižitelný útvar (svazek) bude odstraňovat následky napadení vlastními (nezasaženými) silami a prostředky. Proto bude účelnější určovat konkrétní jednotku až po vyjasnění situace. Zdržení zde žádné nenastane, poněvadž všichni velitelé budou na daný úkol již předem připraveni. Naopak je možné v takovém případě určit jednotku (podle situace), která je poblíž zasaženého útvaru, a tím i urychlit zásah zachraňovacího a uvolňovacího odřadu. Speciální jednotky pro tento odřad (chemické průzkumné, zdravotnické, ženijní a technické) je naopak výhodnější, vzhledem k jejich podstatně menšímu počtu a i jiným úkolům, určovat již předem.

K rychlému zasazení záchranného a uvolňovacího odřadu je účelné současně s vydáním signálu k činnosti určit pomocí kódované mapy i místo jeho shromáždění a osy přesunů jednotlivých jeho součástí tak, aby nedošlo ke zbytečným časovým ztrátám.

Důležité je zde také uvážit dobu vyslání odřadu k zasažené jednotce vzhledem ke vzniklé situaci na frontě. Je známo, že jako naše vojska, tak i nepřítel se bude snažit maximálně využít výsledku svých jaderných úderů. Proto při neuváženém vyslání záchranného a uvolňovacího odřadu na pomoc zvláště prvosledovým jednotkám by mohlo dojít k situaci, že tento odřad dojde do prostoru zásahu v době, kdy již tam budou nepřátelské jednotky. Tím bychom nepomohli postiženým vojskům, ale naopak nepříteli. V dané situaci je nejvýhodnější nejdříve obnovit bojeschopnost vojsk, zabránit nepříteli v postupu a potom teprve přistoupit k záchranným a uvolňovacím pracím. Jiného východiska z dané situace být nemůže.

Jak vidíme, nelze otázku složení a vysílání záchranných uvolňovacích odřadů řešit paušálně, šablonovitě, ale je třeba k tomuto vážnému úkolu přistupovat neméně pozorně, jako k přijímání rozhodnutí pro boj (operaci).

K otázce určování prostorů pro vyvedení vojsk po jaderném napadení nepřitele

Vojska, která byla zasažena zbraněmi hromadného ničení nepřitele nejsou v dané situaci schopná boje, vyvádíme do prostoru, kde se jim poskytne první lékařská pomoc, kde provedou úplnou hygienickou očistu osob a deaktivaci bojové techniky a materiálu a obnovují svoji bojeschopnost. Těmto prostorům říkáme prostory vyvedení vojsk po jaderném napadení nepřitele. Při určování těchto prostorů je třeba přihlížet k několika faktorům, které ovlivňují jejich výběr:

1. K potřebným vlastnostem terénu, tzn. volit prostor někde dostatečného zdroje vody, pokud možno dále od pravděpodobných cílů pro nepřátelské údery.
2. Postižení se budou často i sami pohybovat po prostoru a proto je třeba jej volit v rovině, nebo na úpatí kopců s potřebnými ochrannými vlastnostmi terénu.
3. Také možnosti využití civilních zařízení (pokud nebudou zničeny) budou ovlivňovat výběr prostorů vyvedení vojsk po jaderném napadení nepřitele.
4. Prostory vybírat i z hlediska možnosti přesunu raněných na zdravotnické etapy a přísunu různého materiálu (volit prostory poblíž komunikací).

Jen v málo případech bude však možné všechny tyto požadavky splnit. Není ale možné určovat tyto prostory jen tam, kde momentálně není žádný prvek bojové (operační) sestavy vojsk pouze proto, aby byl splněn požadavek určit prostory pro vyvedení. Především musíme vidět účelnost a realnost každého opatření.

V každé situaci nebude možné ihned vyvádět vojska a provádět zachraňovací a uvolňovací práce. Nejdříve musíme zabezpečit plnění úkolů v prostoru nepřátelského napadení, tzn. přehradit mezery v sestavě vojsk vzniklé jadernými údery nepříteli, obnovit spojení a velení atd. Teprve potom bude možné vyvádět postižená vojska a poskytnout jim potřebnou péči a pomoc.

b) V boji (operaci)

Nepřítel se bude snažit jadernými údery vyřadit celé kompaktní celky naší bojové (operační) sestavy vojsk, především tankové útvary. Bude proto velmi častým zjevem nahrazovat vyřazené jednotky, především 1. sledu 2. sledem nebo vševojskovou zálohou staršího náčelníka. S těmito fakty je třeba počítat již při plánování boje (operace). Tomuto problému věnujeme prozatím velmi malou pozornost jak při velitelско-štábních cvičeních, tak i při cvičení s vojsky. Jen velmi zřídka se v rozhodnutí velitele (v plánu operace) počítá s několika variantami použití druhých sledů (záloh) k tomuto úkolu. Obvykle se určí čára a doba zasažení druhého sledu a tím úkol končí. Máme za to, že v rozhodnutí velitele mělo by se objevit několik variant na použití druhých sledů (záloh) k nahrazení prvních sledů, zejména v době po hromadném úderu nepříteli, předčasné jejich zasažení apod. Jediné tak můžeme dosáhnout toho, aby i v té nejhorší pro nás situaci byla vojska trvale bojeschopná a nedovolila nepříteli využít výsledků svých jaderných úderů. Toto je velmi důležitý prvek rozhodnutí a každý velitel by mu měl věnovat náležitou pozornost.

Největší ztráty budou po prvním hromadném úderu nepříteli. Proto zejména v této fázi operace bude zapotřebí vyvinout maximální úsilí k tomu, aby nebyla narušena celistvost bojové sestavy vojsk a mít připraveno několik variant nahrazení vojsk prvního sledu, zničených jadernými údery nepříteli. Bude proto důležité, aby všechny složky štábu byly včas informovány o vzniklé situaci u vojsk a mohly včas navrhnout veliteli řešení.

Domníváme se, že v průběhu prvního hromadného úderu nebude možné činit prakticky žádná pasivní opatření k likvidaci následků napadení. Teprve po vyjasnění situace na frontě bude možné uvádět v život všechna již dříve zplánovaná opatření. Zde je důležité, aby velitel měl dostatek podkladů k rozhodnutí a mohl správně zhodnotit, který útvar, (svazek) potřebuje v dané situaci největší pomoc. Podle toho se nakonec rozhodne, od kterého útvaru (svazku) vyčlenit záchranný a uvolňovací odřad a kam jej odeslat. Proto zvláště důležitým momentem v této fázi je vzájemná informovanost štábu a zabezpečení spojení s podřízenými veliteli a starším náčelníkem. Od odborných náčelníků se požaduje, aby věděli, do jaké míry byla postižena jejich vojska, zejména ta, se kterými se počítá pro poskytnutí pomoci vševojskovým útvarům (svazkům), jako je chemická záloha, ženijní záloha, záloha spojovacích prostředků atd.

Svůj význam v dané situaci může mít i vyslání několika důstojníků štábu na pomoc postiženému útvaru (svazku) s úkolem pomáhat organizovat záchranné a uvolňovací práce, navazovat spojení, obnovovat velení vojskům atd. Toto ob-

dobí bude jedním z nejtěžších a bude proto vyžadovat od všech velitelů a příslušníků štábů maximálního úsilí i součinnosti a vzájemné pomoci všech.

V dalším průběhu bojové činnosti se bude jednat o podstatně menší počty úderů a situace i rozhodování bude jednodušší. Zde bude již přehled i dostatek času reálně zvážit, zda postižený útvar (svazek) je nebo není schopen řešit danou situaci svými prostředky anebo je třeba se rozhodnout pro další opatření. Není-li postižen celý útvar (svazek), nýbrž určitá jeho část, potom je nejúčelnější určovat jednotku na pomoc postiženým přímo od daného útvaru (svazku) a celý útvar (svazek) podle možnosti nahradit novým z druhého sledu (ze zálohy).

Složitost této práce a její rozsah a náplň ukazuje, že je nutné, aby při řešení těchto otázek stál v čele vševojskový štáb a aby všichni odborní náčelníci, kteří se podílejí na opatření ochrany vojsk proti zbraním hromadného ničení, znali dobře situaci svých vojsk a byli v každé době schopni doložit veliteli reálné návrhy k řešení dané situace. Jedině tak je možné dosáhnout potřebné rychlosti a vzájemné sladění opatření v ochraně vojsk proti zbraním hromadného ničení nepřítele.

Závěr

Nekladli jsme si za cíl rozebrat všechna opatření, která zahrnujeme pod pojem ochrana vojsk proti zbraním hromadného ničení a která jsou uvedena v předpise Vševojsk-2-1. Chtěli jsme ukázat na některé problémy, které v současné době nejsou vždy nejsprávněji řešeny, hledat příčiny nedostatků a najít možný způsob jejich správného řešení.

Shrneme-li tedy hlavní myšlenku celé problematiky, je možné učinit tyto závěry:

1. Opatření ochrany vojsk proti zbraním hromadného ničení nepřítele je zapotřebí chápat v celém komplexu. Na řešení otázek ochrany se podílí celý štáb za řízení náčelníka štábu nebo náčelníka operačního oddělení, popř. jeho zástupce.

2. Velký význam v ochraně vojsk proti zbraním hromadného ničení mají aktivní opatření, hlavně včasné zjištění a zničení prostředků jaderného napadení nepřítele (boj se ZHN nepřítele), protiatomový manévr vojsk, klamání nepřítele atd.

3. Prvorádou povinností všech velitelů po jaderném napadení nepřítele je učinit nezbytná opatření k obnovení bojeschopnosti (směnu vojsk, přehrazení mezer apod.) a potom přistoupit k odstraňování následků napadení zasažených vojsk.

4. Není účelné předem určovat konkrétní jednotku pro zachraňovací a uvolňovací odřady, ale až podle situace u vojsk. Předpokládá to, aby všechny jednotky byly v tomto směru vycvičeny a dokonale ovládaly činnost v zachraňovacím a uvolňovacím odřadu.

5. K zlepšení stavu v ochraně vojsk proti zbraním hromadného ničení je zapotřebí především dosáhnout toho, aby na každém cvičení byla tato otázka nejenom teoreticky řešena, ale i prakticky procvičována ve smyslu rozkazu MNO.